

References

1. Ball, H. O. (2008). *Oriientyry suchasnoho humanizmu (v suspilnii, osvittii, psykholohichnii sferakh) [Modern humanism orientations (in social, educational and psychological spheres)]*. Zhytomyr: PP «Ruta», Vydav. «Volyn». [in Ukrainian].
2. Bekh, I. D. (1997). Dukhovni tsinnosti v rozvytku osobystosti [Spiritual values in personality development]. *Pedahohika i psykholohiia – Pedagogy and psychology, 1*, 124–127. [in Ukrainian].
3. Huk, O. F. (2008). Humanizatsiia osvithnoho protsesu u vyshchomu navchalnomu zakladi. [Humanization of the educational process in a higher educational institution]. *Aktualni problemy sotsiologii, psykholohii, pedahohiky – Actual problems of sociology, psychology, pedagogy, 14*, 179–187. [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy Pro osvitu № 2145-VIII [Law of Ukraine On Education No. 2145-VIII]. (2017). *kodeksy.com.ua*. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu.htm. [in Ukrainian].
5. Matvienko, P. V. (2005). Efektyvnist humanitarnykh znan: vykladannia ta zasvoiennia [Effectiveness of humanitarian knowledge: teaching and learning]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy – Theory and practice of social systems management, 4*, 95–104. [in Ukrainian].
6. Prodaniuk, F. M., & Hriebiennikova, N. V. (2020). *Henezys fenomenu humanizatsii ta humanitaryzatsii osvity. Protsesty humanizatsii ta humanitaryzatsii osvity [The processes of education humanization and humanitarization]*. Kyiv: KNUTD. [in Ukrainian].
7. Sylkina, S. O. (2012) Paradyhma humanizmu v konteksti suchasnoho filosofskoho dyskursu [The paradigm of humanism in the context of modern philosophical discourse]. *Kultura i suchasnist – Culture and Modernity*. Kyiv: Milenium. [in Ukrainian].
8. Chasova, K. S. (2013). Humanizatsiia osvity v Ukraini: teoretychnyi analiz [Humanization of education in Ukraine: theoretical analysis]. *Pedahohichni protsesy – Pedagogical process, 4*, 194–201. [in Ukrainian].
9. Shevchuk, T. Ye. (2016). Pedahohichni umovy humanitarnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv mekhanichnoi inzhenerii u vyshchykh tekhnichnykh zakladakh [Pedagogical conditions of intending specialists' humanitarian training in mechanical engineering in higher technical institutions]. *Candidate's thesis*. Rivne: NUVHP. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 7.03.2023 р.

УДК [(373.13:373.24):004](043.3)

DOI: 10.31376/2410-0897-2023-1-51-55-65

ВИКОРИСТАННЯ WIKI-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Листопад Олексій Анатолійович

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
e-mail: lystopad.oa@pdpdpu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-3121-324X

Мардарова Ірина Костянтинівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
e-mail: mardarova.ik@pdpdpu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8899-2830

Гуданич Наталія Миколаївна

стажист-викладач кафедри дошкільної педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
e-mail: hudanych.NM@pdpdpu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-2421-8955

У статті проаналізовано проблеми використання wiki-технологій у сучасній освіті. Схарактеризовані особливості використання wiki-технології як компонента дистанційної освіти. Визначено сутність поняття «wiki-технологія», досліджено україномовні wiki-сервіси. Визначено переваги використання wiki-технології, розглянуто особливості впровадження wiki-технологій в освітній процес закладів вищої освіти. Окремлено особливості застосування wiki-технологій у професійному становленні майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Доведено, що володіння новими інформаційно-комунікаційними технологіями є невід'ємною часткою педагогічної компетентності. Виявлено основні труднощі та проблеми застосування wiki-технологій у процесі професійної підготовки в закладі вищої освіти.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційна освіта, wiki-технології, вихователі закладів дошкільної освіти.

Постановка проблеми. Інформатизація процесу освіти є одним із пріоритетних напрямів формування інформаційного суспільства. Сьогодні інформація стає предметом масового споживання, інформаційне суспільство забезпечує будь-якому індивіду доступ до будь-якого джерела інформації, тому

з'являються нові критерії оцінювання рівня розвитку суспільства, зростає кількість комп'ютерів, кількість підключень до інтернету тощо. В інформаційному суспільстві головним ресурсом є інформація. В інформаційному суспільстві діяльність людини багато в чому залежить від уміння ефективно використовувати наявну інформацію.

В Україні сформовано державну систему надання електронних послуг організаціям та громадянам, функціонує єдиний портал електронних послуг. Пріоритетними напрямками використання інформаційно-комунікаційних технологій в Україні є: електронний уряд; електронна економіка; електронна система охорони здоров'я; електронна система освіти; електронна система зайнятості та соціального захисту населення; система масової комунікації та електронного контенту. Розвиток інформаційного суспільства є одним з національних пріоритетів в Україні і розглядається як загальнонаціональне завдання, що вимагає об'єднання зусиль держави та громадянського суспільства. При цьому інформаційно-комунікаційним технологіям відводиться роль необхідного інструменту соціально-економічного прогресу, одного з ключових факторів інноваційного розвитку України.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах людської діяльності має забезпечити доступ до достовірних джерел інформації, позбавити людину рутинної роботи, прискорити прийняття оптимальних рішень, автоматизувати обробку інформації, унаслідок цього процесу рушійною силою розвитку суспільства стає виробництво інформаційного, а не матеріального продукту. Провідною тенденцією інформаційного суспільства є інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій та наявних соціальних систем та зростання швидкості впровадження інновацій, збільшення обсягу та швидкості комунікації, зростання обсягу корисної інформації та прискорення її обробки за одиницю часу в контурах управління за рахунок автоматизації цієї сфери. Інфраструктурою інформаційного суспільства є нова «цифрова», а не «механічна» техніка. Інтернет стає необхідним середовищем, у якому має реалізуватися сучасний освітній процес. Це середовище не має принципових обмежень як у плані розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, так і в плані особистісного розвитку суб'єктів освіти.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій розширює рамки освітнього процесу, підвищує його практичну спрямованість. Система освіти повинна не лише давати необхідні знання про нове інформаційне середовище та практичні вміння використовувати його можливості, а й формувати в людини новий світогляд, який має бути заснований на розумінні визначальної ролі інформації та інформаційних процесів у природних явищах, людському суспільстві, а також у забезпеченні життєдіяльності самої людини. У галузі цифрової освіти увага приділяється доступності інформаційних ресурсів інтернету та вдосконаленню національної системи електронних освітніх ресурсів.

Одним з найбільш зручних та ефективних сервісів інформаційно-комунікаційних технологій є wiki-технологія. Wiki-технологія – інструмент для швидкого створення та редагування колективного гіпертексту. Wiki-технологія підтримує зв'язки між різними сторінками за рахунок інтуїтивно зрозумілого створення посилань на інші сторінки та відображення того, чи існують ці сторінки. Wiki-технологія прагне залучити відвідувачів до безперервного процесу створення та співробітництва, який постійно змінює вигляд сайту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність означеної проблеми обумовлює інтерес українських учених до питань інформатизації суспільства як фактору трансформації державної політики у сфері освіти (В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, В. Ю. Биков, М. І. Бурда, Л. Ф. Бурлачук, М. С. Вашуленко, І. М. Грищенко, Л. В. Губерський, С. О. Довгий, М. В. Загірняк, В. О. Зайчук, В. Р. Ільченко, Л. М. Карамушка, В. І. Кононенко, В. П. Коцур, В. С. Курило, В. І. Луговий, О. І. Ляшенко, А. А. Мазаракі, С. Д. Максименко, М. Т. Мартинюк, Л. І. Мацько, В. Ю. Мельниченко, М. О. Носко, О. О. Рафальський, П. Ю. Саух, С. О. Сисоєва, О. М. Топузов, О. В. Третяк, Г. Г. Філіпчук та ін.).

Отже, аналіз наукової діяльності провідних наукових шкіл України в галузі трансформації державної політики у сфері освіти дав змогу констатувати, що під поняттям «інформаційне суспільство» розуміється: по-перше, суспільство нового типу, що формується в результаті нової глобальної соціальної революції, основою якої є розвиток і конвергенція інформаційно-комунікаційних технологій; по-друге, суспільство знання, у якому головною умовою благополуччя кожної людини та кожної держави стає знання, яке було отримане завдяки безперешкодному доступу до інформації та вмінню з нею працювати; по-третє, суспільство, яке, з одного боку, сприяє взаємопроникненню культур, з другого, відкриває кожному співтовариству і людині нові можливості для національної самоідентифікації.

Різні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій є особливо актуальними протягом останнього десятиліття, про що свідчать численні роботи українських учених (В. С. Бакіров, К. В. Балабанов, Л. Д. Березівська, Ю. Я. Бобало, І. Т. Богданов, Ю. Д. Бойчук, О. В. Бородієнко, П. П. Воробієнко, М. В. Гриньова, В. І. Євдокимов, С. А. Калашнікова, М. М. Козяр, А. І. Кузьмінський, В. П. Курок, Д. Г. Лук'яненко, Л. Б. Лук'янова, Н. В. Морзе, О. С. Падалка, В. С. Пономаренко, С. О. Скворцова, О. В. Співаковський, Є. М. Суліма, Г. В. Терещук та ін.).

Процес інформатизації освіти та пов'язане з ним використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладів освіти (Н. М. Бібік, О. Ф. Бондаренко, В. Д. Будак, Р. С. Гуревич, А. М. Гуржій, О. К. Закусило, В. В. Засенко, Ю. Ф. Зінковський, М. З. Згуровський, В. П. Кравець, В. Г. Кремень, Ю. Б. Кузнецов, Б. І. Мокін, Т. В. Мотренко, Н. Г. Ничкало, С. М. Ніколаєнко та ін.) приводить не лише до зміни організаційних форм та методів навчання, а й до виникнення інноваційних технологій (подкаст (podcast); вебквест (webquest) тощо).

Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює діапазон можливостей вивчення та викладання навчальних дисциплін при підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (Л. В. Артемова, Г. В. Беленька, А. М. Богуш, О. Л. Богиніч, І. В. Гавриш, І. М. Дичківська, С. В. Дяченко, Л. П. Загородня, І. А. Княжева, О. Л. Кононко, В. В. Нестеренко, Т. О. Піроженко, З. П. Плохій, Т. І. Поніманська, Т. П. Танько, О. С. Трифонова та ін.). Викладачі можуть застосовувати готові електронні ресурси, а також створювати власні навчальні електронні видання та інтерактивні навчальні завдання, забезпечуючи можливість наочного викладу матеріалу та його швидкого та ефективного засвоєння студентами. Крім традиційних текстів, використовуються для підготовки навчальних матеріалів різноманітні технології створення візуальних та звукових джерел інформації.

Розвиток інформаційних телекомунікаційних мереж дає новий імпульс системам дистанційної освіти в Україні (В. Ю. Биков, О. Ю. Буров, А. М. Гуржій, М. П. Лещенко, О. В. Овчарук, В. В. Олійник, О. М. Спірін, М. П. Шишкіна та ін.), забезпечує доступ до гігантських обсягів інформації, освітнього кіно, відео, аудіозаписів у доступній формі через віддалені вебресурси, що зберігаються в різних кутках нашої планети.

Аналізу проблеми використання соціального wiki-сервісу в сучасній освіті присвячені роботи українських учених (Н. Р. Балик, О. В. Барна, В. Ю. Биков, Л. О. Варченко-Троценко, Н. В. Дягло, М. І. Жалдак, Ю. О. Жук, О. Г. Кузьмінська, В. М. Кухаренко, В. В. Лапінський, А. Ф. Манако, Н. В. Морзе, Л. Ф. Панченко, Л. Є. Петухова, С. О. Семеріков, О. В. Співаковський, О. М. Спірін, Г. В. Стеценко, Ю. В. Триус, М. П. Шишкіна та ін.).

Формулювання мети статті. Проаналізувати особливості використання wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Проведений аналіз педагогічних і науково-методичних джерел [1; 2; 3; 4; 7; 8; 10; 14; 15; 18; 21] дозволив констатувати, що вимушений перехід на дистанційну освіту передбачає створення єдиного віртуального середовища, в якому можна було б організувати індивідуальну та групову роботу. Результати досліджень [1; 2; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 21; 23] засвідчили, що для сучасних систем дистанційної освіти дуже важливими є різноманітність інформаційного наповнення електронних ресурсів, а також розширення функціональності управління освітнім процесом. Дистанційна освіта в закладах вищої освіти будується відповідно до тих самих цілей, що і традиційне навчання (тобто за відповідними освітньо-професійними програмами), але форма викладу навчального матеріалу та організації освітнього процесу, форма взаємодії викладача та студентів та студентів між собою зазнає значних змін, а саме: зміна структури та змісту інформаційно-комунікаційної взаємодії між навчальним та інтерактивним джерелом навчальної інформації; зміна структури подання навчального матеріалу, складу та змісту навчально-методичного забезпечення освітнього процесу; розвиток інформаційно-комунікаційного предметного середовища як умови взаємодії між учасниками освітнього процесу, що сприяє здійсненню педагогічної взаємодії.

Дистанційна форма організації освітнього процесу вносить суттєве коригування у реалізацію загальнодидактичних цілей та методів навчання. На відміну від традиційної освіти, у якій центральною фігурою є викладач, при використанні інформаційно-комунікаційних технологій центр ваги переноситься на студента, який активно будує освітній процес, обираючи свою власну траєкторію в освітньому середовищі. Тому для майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти важливо, щоб цифровізація освіти стала ефективним інструментом у майбутній професійній діяльності, не ускладнюючи його життя у професії, а полегшуючи її; не послаблюючи комунікативні вміння, а розширюючи їх, не усуваючи вихователя від роботи з дітьми дошкільного віку, а дозволяючи її активізувати.

Основним фактором при виборі інформаційно-комунікаційних технологій як засобів організації освітнього процесу в дистанційному форматі має бути їх освітній потенціал. Аналіз досліджень [3; 5; 7; 10; 16; 17] засвідчив, що wiki-технології дозволяють з успіхом перевести взаємодію в онлайн-середовище, адмініструвати освітній процес та пропонувати різноманітні інтерактивні завдання. Використання wiki-технології як компонента дистанційної освіти значно розширює можливості сучасного освітнього процесу. Отже, wiki-технологія привносить у освітній процес такі педагогічні форми і методи, як навчання у співпраці, дискусії, рольові та ділові ігри, ситуаційний аналіз, метод проєктів тощо. Установлено, що wiki-технологія стимулює креативне мислення учасників освітнього процесу. Основний принцип використання wiki-технологій у дистанційному освітньому процесі полягає в організації групової взаємодії студентів

через створення, а також редагування власних електронних матеріалів та написання спільних документів.

Відзначимо, що wiki-технологія – це технологія побудови вебсайту, що дозволяє користувачам брати безпосередню участь у редагуванні його контенту – додаванні нових матеріалів, виправленні помилок, і при цьому вона не потребує використання спеціальних програм. У таких системах створення коду та його редагування є колективним процесом. Користувач, який бачить у статті помилку чи недолік, може негайно її виправити або додати відсутню інформацію. Оскільки процес перегляду та уточнення є публічним та безперервним, то не існує принципової різниці між попередніми та фінальними версіями представленої інформації. Спочатку wiki-системи були звичайними сайтами, сторінки яких міг редагувати будь-хто безпосередньо через вебінтерфейс. У сучасному варіанті – це досить складна система для збирання та структурування інформації.

Концептуальними засадами, основою ідеології wiki-технології є легкість, з якою сторінки можуть бути створені та модифіковані. Для того щоб модифікації були прийняті до публікації (з'явилися на сторінці), жодного механізму попереднього перегляду (коректором, модератором тощо) не потрібно. Більшість wiki-технологій відкриті для широкої публіки навіть без необхідності реєстрації, але деякі приватні wiki-сервери вимагають авторизації користувача. Більшість редагування, однак, може бути зроблено в режимі реального часу і миттєво з'являтися на сторінці.

При використанні wiki-технології можна не дбати про використання команд мови гіпертекстової розмітки. Сам текст будь-якої статті-сторінки колекції інтерпретується програмою як гіпертекст. Тексти всіх сторінок перед тим, як вони потрапляють до агента-браузера, переглядає спеціальний wiki-агент. Агенту надано вказівку переглядати текст сторінки в пошуку зразків. Якщо зразок знайдено, то агент не зупиняється та перевіряє, чи є сторінка з такою назвою в базі даних. Якщо така сторінка вже є, на цю сторінку робиться посилання. Якщо такої сторінки ще немає, робиться посилання на створення нової сторінки з таким ім'ям.

Вочевидь, wiki-технології доцільно використовувати в академічному освітньому процесі, у наукових дослідженнях, оскільки вони дають більшу свободу студентам і викладачам, дозволяючи першим значно розширити ефективність самостійної роботи студентів а викладачам застосовувати творчі підходи до організації освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни. Однак найефективнішим буде використання даного сервісу на заняттях як засіб створення колективних творчих проєктів усередині навчальної групи, а також проєктів з учасниками інших навчальних груп. Інструмент соціального програмного забезпечення wiki-технологій ставить у центр освітнього процесу взаємодію викладача і студентів. Wiki-технології в закладі вищої освіти дозволяють використовувати відкриті, безкоштовні та вільні електронні ресурси, самостійно створювати мережевий освітній простір, освоювати інформаційні знання та навички.

Зазначимо, що wiki-технології надають можливість використання wiki-систем у розвитку взаємодії «викладач – комп'ютер – студент – студентська група – студентська спільнота», під час якого студент впливає на зміст досліджуваного інформаційного об'єкту, самостійно отримує інформацію, що стає основою для теоретичних висновків. Wiki-технологія надає можливість досить тривалої самостійної роботи, яка не потребує постійного втручання викладача. Використання wiki-технологій дає можливість створення колективних робіт та проєктів, багаторазового редагування та зміни, можливість обміну та розповсюдження інформації. Кожна з можливостей wiki-технологій спрямована на взаємодію учасників, які розробляють wiki-сторінки. Всесвітньо відомий приклад застосування wiki-технології – створена у січні 2001 року Вікіпедія (www.wikipedia.org), найбільша з безкоштовних онлайн-енциклопедій. Інформацію з Вікіпедії можна копіювати, на контент поширюється ліцензія – Creative Commons Attribution/Share-Alike.

У науковій літературі [6; 9; 11; 12; 13; 14; 15; 19; 22; 23] у дослідженнях з дошкільної педагогіки створено певний фундамент, на який спирається практика використання wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на кафедрі дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» засвідчив, що wiki-технологія є ефективним елементом організації дистанційної освіти. На наш погляд, слабе використання wiki-технологій на практиці можна пояснити як інертністю освітньої системи в цілому, так і обмеженістю застосування цих технологій. Тому в професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на кафедрі дошкільної педагогіки wiki-технології ми доповнювали освітніми технологіями, близькими до них концептуально. Це дозволяло розширити спектр їх застосування. Тому ми використовували wiki-технології як основну та як допоміжну технологію для спільної роботи студентів над проєктами.

Зміст навчальної дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті» передбачав ознайомлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти з історією створення wiki-технологій її властивостями та характерними рисами, основними принципами розробки wiki-ресурсів та концепції відкритих джерел, технологічними платформами створення wiki-ресурсів. Студенти засвоїли

типи пошуку у wiki-ресурсах (за ключовими словами, за тематикою предметної області, за типом інформаційного об'єкта, за семантикою інформаційного об'єкта).

У рамках навчальної дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті» студенти знайомилися з особливостями Української Вікіпедії (uk.wikipedia.org/wiki) як україномовним розділом Вікіпедії. Вікіпедія – дуже вдалий інструмент, який спонукає активно працювати з інформацією, замість пасивного її сприйняття. Користувачі можуть не тільки читати та аналізувати статті, але й брати участь у їх написанні. Ресурси Вікіпедії постійно оновлюватимуться різними користувачами, і студенти мають можливість: спостерігати за динамікою цих змін; брати участь у редагуванні контенту цих сторінок, використовуючи знання, отримані в процесі професійної підготовки у закладі вищої освіти. У другому випадку студентів оцінювали не тільки викладачі, але й інші відвідувачі цієї сторінки. Це дозволяло, з одного боку, відповідальніше ставитися до своєї діяльності, а з іншого більш високо оцінювати набуті знання. Зміни, які відбулися на кожній сторінці, обов'язково записуються так само, як і ім'я зареєстрованого користувача, який зробив зміни, до статті, та IP-адреса комп'ютера, з якого це зробили.

Студенти знайомилися зі структурою (заголовок, вступ (преамбула); основна частина, висновок, примітки, список літератури; список посилань, категорії, інтервікі) та правилами написання та оформлення статей у Вікіпедії; типами статей (інформаційними, аналітичними; художньо-публіцистичними); особливостями процесу написання статей др Вікіпедії (вибір теми, вибір назви, підбір джерел, написання статті, вичитування статті, рецензування статті; особливостях пошуку співавторів для статті; особливостях роботи з джерелами для статті (паперові: книги, статті у журналах; мережеві: сайти; електронні журнали; електронні бібліотеки); були надані рекомендації з підбору джерел; особливостями вікіфікації тексту (форматування тексту, ілюстрації, розділи, внутрішні та зовнішні посилання, таблиці, формули, категорії, інтервікі, виноска); особливостями рецензування статей (внутрішнє рецензування, зовнішнє рецензування); особливостями патрулювання статей у Вікіпедії (пропоставлення на конкретну версію статті відмітки про те, що вона пройшла первинну перевірку якості, має прийнятний вигляд і не містять серйозних порушень правил Вікіпедії) це полегшує редакторам Вікіпедії боротьбу з вандалізмом; вимоги до статі при патрулюванні (відсутність явного вандалізму; відсутність явного наклепу на адресу людей, що нині живуть; зручність читання (наявність мінімального оформлення та відсутність масових, ріжучих очей помилок); відсутність явних недостовірних тверджень; відсутність явних порушень авторських прав; відсутність явних ознак нецільового використання Вікіпедії («спам»); відсутність явно застарілої інформації) тощо.

Крім україномовної Вікіпедії, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти ознайомилися з іншими корисними україномовними wiki-проектами: Вікісловник (<http://uk.wiktionary.org>) – багатомовний словник до вільного наповнення – україномовний розділ проекту Wiktionary. Вікісловник включає тезауруси, переклади, аудіоприкладні вимови, етимологію слів, а також цитати; Вікіпідручник (<http://uk.wikibooks.org>) – відкрита та вільна бібліотека навчальної літератури, створено для того, щоб зібрати вільні електронні книги («e-books»), такі як підручники, книги, керівництва, самовчителі тощо. Матеріали націлені як на навчання (і самонавчання) студентів, так і на допомогу викладачам закладів вищої освіти; ВікіЦитати (<http://uk.wikiquote.org>) – вільна збірка цитат і афоризмів, висловлювань відомих особистостей з книг, фільмів чи інших цікавих матеріалів, а також девізів; Вікіджерела (<http://uk.wikisource.org>) – україномовний розділ мережевої бібліотеки Wikisource; Віківиди (<http://species.wikimedia.org>) – відкритий і вільний каталог біологічних видів, проєкт орієнтований насамперед учасників, які займаються чи цікавляться біологією; Вікіновини (<http://uk.wikinews.org>) – сайт новин, які може писати кожний. Статі у Вікіновинах бувають загальні (синтетична стаття) та оригінальний репортаж (новини з перших рук); Вікісховище (<http://commons.wikimedia.org>) – зібрання 88627516 вільних для використання медіафайлів, які надає всім вільний доступ до освітнього медіаконтенту (зображень, звукозаписів та відеороликів), що перебуває в громадському надбанні або випущений під однією з вільних ліцензій. Це сховище створено та підтримується добровольцями; Родовід (uk.rodovid.org) – відкритий wiki-проект (генеалогічне дерево), створений для того, щоб кожен міг побудувати власне генеалогічне дерево або змінити або доповнити запис про будь-яку сім'ю чи людину; Wikiosvita (<http://wikiosvita.tneu.edu.ua>) – портал відкритого, доступного, інтерактивного розповсюдження освітніх знань які включають: Shareware; Cardware; Charityware; Freeware; Public domain software; Вікімандри (<https://uk.wikivoyage.org>) – це проєкт, націлений на створення безкоштовного, повного та актуального путівника. Проєкт наповнюється добровольцями у тому ж дусі обміну знаннями, який є і в спільних подорожах, роблячи їх надзвичайно приємним заняттям. Практично всі ці wiki-проекти є продуктом колективної творчості її учасників.

Першим кроком на шляху впровадження wiki-технологій було спільне створення невеликих за розміром навчальних об'єктів-модулів, реалізація яких здійснювалася за допомогою технології wiki в рамках навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Загальна та дошкільна педагогіка», «Інформаційно-комунікаційні технології у дошкільній освіті», «Основи наукових досліджень», «Культура академічної доброчесності», «Історія дошкільної педагогіки», «Розвиток критичного мислення

дошкільників», «Культура здоров'я дошкільників», «Дошкільна освіта в зарубіжних країнах», «Soft skills (гнучкі навички) для педагогів дошкільної освіти», «Теорія і практика соціалізації дитини», «Інновації в роботі вихователя», «Створення дидактичних і розвивальних ігор засобами ІКТ» тощо.

Досвід використання wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на кафедрі дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» засвідчив, що використання wiki-технологій як середовища для спільної діяльності саме по собі ще не забезпечує того, що студенти вміють працювати разом і уважно ставляться до діяльності інших студентів. Досвід їхньої попередньої навчальної діяльності заважав їм використовувати чужі напрацювання та створювати матеріали, які були б корисні іншим. Тому перший досвід використання wiki-середовища зводиться до створення окремих не пов'язаних між собою сторінок-презентацій. Перехід на новий рівень спільної діяльності вимагав від викладачів кафедри дошкільної педагогіки додаткових зусиль, які були спрямовані на підтримку і педагогічний супровід використання wiki-технологій, допомагали студентам відстежувати напрямки діяльності один одного.

Для обробки контенту wiki-документа потрібна авторизація користувача. Розрізняються такі ролі користувачів: системні адміністратори, адміністратори контенту, користувачі та гості. Основна ідеологія wiki-сайту – створення та структурування контенту користувачами та гостями. Адміністратори контенту займаються процесом змін і можуть блокувати користувачів. Системні адміністратори визначають користувачам права адміністраторів контенту. Упровадження wiki-технологій у професійну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти передбачало використання найбільш поширених wiki-систем: MediaWiki (<http://www.mediawiki.org/>) використовує проєкт Вікіпедія; Google Sites (<https://accounts.google.com/>); PBWiki (<http://www.pbworks.com/>); ClearWiki (<http://www.clearwiki.com/>); eTouch SamePage (<http://www.etch.net/products/samepage/>); Nuospace (<http://www.nuospace.com/>); 37Signals Writeboard (<https://basecamp.com/>); ScribbleWiki (<http://scribblewiki.com/>); Wikispaces (<http://www.wikispaces.com/>); AwkiAwki (<http://awkiawki.bogosoft.com/>); CitiWiki (<http://wiki.cs.cityu.edu.hk/citiwiki/>); CLiki (<http://www.clik.net/>); DidiWiki (<http://didiwiki.org/>); DotNetWiki (<http://www.dotnetwiki.org/>); EddiesWiki (<http://c2.com/cgi-bin/wiki?EddiesWiki>); FlexWiki (<http://www.flexwiki.com/>) тощо.

Коли студенти навчилися працювати у wiki-середовищі, було розроблено та опрацьовано декілька підходів до застосовування wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

По-перше, представлення, розширення та анотування навчальних матеріалів. Наприклад, студентам при вивченні навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» була надана можливість робити нотатки та анотації на полях лекції чи першоджерел з дошкільної педагогіки. Їх могли залишати як викладачі, так і студенти. Кожна стаття у wiki-середовищі була пов'язана зі сторінкою обговорення, яка розглядалася як додаткова або зворотна сторона статті. На цій стороні статті всі зацікавлені учасники мали можливість залишати свої коментарі. Електронний варіант представлення навчальних матеріалів надавав студентам можливість простежити зв'язок між текстами коментарів та першоджерелами з дошкільної педагогіки. Система зворотних посилань дозволяла простежити, до яких першоджерел з дошкільної педагогіки частіше зверталися студенти.

По-друге, створення електронного глосарію до навчальної дисципліни. Так, наприклад, студентам у рамках навчальної дисципліни «Загальна та дошкільна педагогіка», «Культура академічної доброчесності», «Культура здоров'я дошкільників», «Soft skills (гнучкі навички) для педагогів дошкільної освіти», «Теорія і практика соціалізації дитини» було запропоновано створення глосарію. Wiki-технології є найбільш зручними саме для створення глосарію, оскільки слова в глосарії сортуються за алфавітом автоматично та представлені користувачеві в найбільш наочній формі. При цьому у викладача була можливість перегляду історії активності кожного студента на сайті: яке слово та коли було додано. Перевагою використання wiki-технології є те, що користувачі можуть редагувати інформацію, внесену іншими користувачами.

По-третє, проєктна робота із застосуванням wiki-технології в умовах дистанційної освіти. Метод проєктів при вивченні навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Загальна та дошкільна педагогіка», «Історія дошкільної педагогіки», «Розвиток критичного мислення дошкільників», «Культура здоров'я дошкільників», «Дошкільна освіта в зарубіжних країнах», «Soft skills (гнучкі навички) для педагогів дошкільної освіти», «Теорія і практика соціалізації дитини», «Інновації в роботі вихователя» допомагав студентам навчитися працювати в групі та самостійно, відповідати за власний вибір, ефективно розподіляти відповідальність між членами групи, аналізувати результати особистої та командної діяльності. Наприклад, студенти, які працювали над навчальним проєктом, самостійно проводили мозковий штурм, щоб визначити концепцію, обговорити свої ідеї, поділитися результатами досліджень і, таким чином, по-справжньому намагалися налагодити співпрацювати. У цьому випадку wiki-середовище виступало майданчиком для групової роботи над проєктом, wiki-технологія надавала можливість кожній групі студентів, які працюють над проєктом, використовувати власний простір для запису результатів

досліджень, створення чернеток та оформлення кінцевого продукту. Такі інструменти, як wiki-технологія, дозволяли викладачам спостерігати за прогресом виконання навчального проєкту окремими студентами, а також групою студентів у цілому. Крім того, викладач мав можливість додавати різні додаткові матеріали або робити пропозиції студентам щодо змісту контенту. Кінцевий продукт залежав від типу навчального проєкту та його змісту. Метод проєктів із застосуванням wiki-технології особливо був ефективним саме у період організації дистанційної освіти. Кожен з учасників виконує свою роль у розробці, але всі разом вони дотримувалися однієї мети. Взаємодія учасників wiki-проєктів здійснюється за рахунок обміну та поширення інформації, редагування статей своїх співучасників wiki-проєктів, доповнення проєкту різними медіаресурсами тощо.

По-четверте, створення групового конспекту лекцій. Майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти надавалася можливість у wiki-середовищі об'єднати всі свої особисті лекції в загальний документ лекцій з навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Загальна та дошкільна педагогіка», «Основи наукових досліджень», «Теорія і практика соціалізації дитини», «Інновації в роботі вихователя». Це дозволяло повніше відновити лекційний матеріал та заповнити його для тих, хто пропустив інформацію. Wiki-технології при створенні групового конспекту лекцій дають можливість не тільки для спільного створення та редагування інформації, але також і швидкого пошуку, навігації та використання групового конспекту лекцій, створення відповідних метаданих для навігації та управління. Наявність онлайн-пошуку у вікібібліотеці дозволяє користувачам знаходити необхідну інформацію швидко та надійно.

По-п'яте, wiki-технології доцільно використовувати для організації дослідницьких робіт з дошкільної педагогіки, оскільки вони дають більшу свободу студентам, дозволяючи значно розширити можливості самостійної наукової роботи з проблем дошкільної педагогіки. Широта можливостей подібних дослідницьких робіт з використанням wiki-технології залежить лише від креативності викладача. При цьому кожен wiki-документ дослідницької роботи може бути доповнений сторінкою обговорення, де всі зацікавлені учасники можуть залишати свої думки, ділитися посиланнями, наводити аргументи та вести обговорення в пошуках істини. Таким чином, під час перевірки наукової роботи викладач бачитиме всю історію виконання дослідження, а також внесок кожного конкретного студента в результат наукового дослідження.

Досвід використання wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засвідчив що, крім позитивних сторін використання wiki-технологій, існують також недоліки їх використання: необхідність спеціальної підготовки викладачів та студентів для використання wiki-сервісів; не всі учасники освітнього процесу є сумлінними користувачами, тому інформація потребує повторної перевірки; інтелектуальна власність та авторське право тощо.

Щоб дослідити ефективність використання wiki-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, ми провели анкетування серед студентів факультету дошкільної педагогіки та психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з метою виявлення ступеня задоволеності форматом wiki-технологій. Результати опитування допомогли виявити основні труднощі та проблеми студентів у процесі впровадження wiki-технологій, а також їх побажання щодо подальшого їх застосування. Також одержані дані дозволять створити моделі застосування wiki-технологій. Анкетування проводилося онлайн за допомогою сервісу Google Форми, який дозволяє відстежувати отримані відповіді та складати статистику з кожного питання. Анкета складалася з 10 питань з вибором відповіді та 5 питаннями з розгорнутою відповіддю, де студенти могли залишити свої побажання та рекомендації щодо покращення якості wiki-технологій. Питання були спрямовані на визначення ефективності використання wiki-технологій та ступеня задоволеності цією технологією.

Аналізуючи результати анкетування, ми дійшли таких висновків:

1) більшість опитаних (65,3 %) студентів адаптувалися до wiki-технологій, оскільки вони вже мають досвід навчання з використанням електронних технологій. Майже 75,7 % студентів сподобалося, що вони можуть використовувати сучасні технології та були задоволені можливістю повторного перегляду завдань та редагування навчальних матеріалів. При інтеграції wiki-технологій до освітнього процесу wiki вчить студентів спільної роботи в команді, показує, як створювати спільноти та як діяти у wiki-середовищі, де здобуття знань та інформації досягається спільними зусиллями. Також студентів приваблює можливість вносити зміни на сайті, не використовуючи додаткового програмного забезпечення, а також присутність безлічі авторів з різними точками зору;

2) близько 89,2 % студентів задоволені wiki-технологіями (швидка та проста генерація гіперпосилань між документами, а також підтримка цілісності гіперпосилань), однак рівень мотивації до навчання у більшості (67,5 %) не збільшився, а в 22,9 % навіть зменшився, а в 9,6 % рівень мотивації до навчання залишився незмінним. Це може говорити про те, що навчальний матеріал, що подається в електронному вигляді, не зацікавлює студентів, слід використовувати всі доступні ресурси wiki-технологій;

3) майже половина респондентів (44,4 %) не хотіла б, щоб при вивченні всіх навчальних дисциплін

обов'язково використовувалися wiki-технології, інші 41,7 % за такий перехід, щоб при вивченні всіх навчальних дисциплін обов'язково використовувалися wiki-технології, 13,9% радять робити це поступово;

4) встановлено, що найбільш значущими властивостями (89,2 %) wiki-технологій студенти вважають зручність освітньої платформи, високу якість навчальних матеріалів, своєчасність їх надання та перевірки;

5) 92,7 % студентів, які взяли участь в анкетуванні, виділяють соціальні переваги wiki-технологій, такі як можливість оперативно зв'язуватися з викладачами та студентами в зручний для всіх час скорочення соціальної дистанції. Також wiki-технології можуть допомогти деяким студентам розкритися та показати себе. Оцінюючи роботу з викладачем та можливість організації підтримки студентів, 92,7 % студентів відповіли, що задоволені ефективністю та частотою спілкування викладача зі студентами, 7,3 % респондентів висловили невдоволення;

6) 41,7 % опитаних студентів пов'язують проблеми, спричинені технічними неполадками в роботі освітніх платформ, збоями в інтернет-з'єднанні та електропостачанні, недостатньою технічною забезпеченістю та потужністю власних електронних пристроїв, необхідних для wiki-технологій, а також відсутністю вдома робочого місця, зручного для тривалого навчання;

7) значна кількість респондентів (27,3 %) називають таку негативну особливість wiki-технологій, як мінімізація безпосередньої соціальної взаємодії з викладачами та іншими студентами. На їхню думку, студентам не вистачає живого спілкування, зорового контакту, персональної уваги викладача та відчуття загальної атмосфери студентської групи;

8) 22,9 % опитаних відзначають шкоду для здоров'я, що виникла через активне використання wiki-технологій у процесі дистанційної освіти. У студентів, за їхньою оцінкою, загострилися хронічні захворювання. Деякі опитані відзначили погіршення зору. Вони відчувають фізичну втому, головний біль і біль у спині, пов'язані з тривалим перебуванням у статичній позі, зоровим напруженням і зниженням фізичної активності;

9) інформаційне навантаження назвали 37,9 % студентів, воно пов'язане з необхідністю самостійно обробляти великі масиви інформації, збільшенням обсягу домашніх завдань, використанням різними викладачами різних освітніх wiki-платформ – усе це призводить до значних витрат часу. Крім того, студенти зіткнулися з недостовірністю інформації в інтернеті та недоступністю деяких потрібних для навчання книг;

10) відповідно до досвіду застосування wiki-технологій ефективність освітнього процесу багато в чому залежить від рівня володіння інформаційно-комунікаційними технологіями не лише студентами, а й викладачами (таку думку висловили 32,2 % опитаних);

11) останнє питання стосувалося побажання щодо покращення якості використання wiki-технологій. Студенти зазначали, що їм недостатньо зворотного зв'язку з боку викладачів за умов використання wiki-технологій. Цю проблему можна вирішити за допомогою онлайн-консультацій та більш тісного спілкування з викладачами через месенджери.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Головною перевагою wiki-проектів є те, що якість контенту контролюється віртуальною спільнотою. Використовуючи wiki-технології, можна обмінюватися великими обсягами інформації в мережі, використовувати вебсайт, створений з wiki-технології, щоб зібрати ідеї і швидко обмінюватись ними. Після того, як хтось створює wiki-сторінку, інші члени команди мають можливість додати різного типу інформацію, редагувати зміст або додавати допоміжні посилання. Спільнота авторів допомагає забезпечити точність та актуальність змісту. Wiki-проекти розвиваються залежно від процесів додавання та зміни інформації на сторінках користувачами. Оскільки члени групи можуть редагувати сторінки без будь-яких спеціальних інструментів редагування, wiki-технології є гарним інструментом для збирання та зберігання великого обсягу інформації. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо в розробленні методичного інструментарію впровадження wiki-технології при організації освітнього середовища сучасного закладу вищої педагогічної освіти.

Список використаної літератури

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на проблеми. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. Випуск 10. С. 3–6.
2. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України. *Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології*: монографія / авт. кол. В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. Київ: Атіка, 2005. С. 77–140.
3. Биков В. Ю. Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2010. № 9. С. 9–15.
4. Биков В. Ю., Яцишин А. В. Освітньо-наукова система формування наукових та науково-педагогічних кадрів з цифрової трансформації української освіти і науки. *Інформаційні технології в освіті*. 2019. № 4 (41). С. 7–20. DOI: 10.14308/ite000705. URL: http://ite.kspu.edu/webfm_send/1068 (дата звернення: 10.03.2023).
5. Вдовенко І. С. Використання мережі Інтернет у навчальному процесі вищих навчальних закладів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2010. № 137. С. 7–10.

6. Віттенберг К. Ю. Підготовка майбутніх вихователів засобами інформаційно-комунікаційних технологій до навчання дітей іноземних мов: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2010. 23 с.
7. Горбатюк Р., Туранов Ю., Рак В. Використання ресурсів мережі Інтернет студентами педагогічного вищого навчального закладу. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2015. Вип. 51. С. 80–86.
8. Декусар Г. Г. Аналіз розвитку дистанційного навчання як сучасної форми інформаційно-освітнього середовища. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 2 (131). Одеса, 2020, С. 80–86.
9. Дяченко С. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування основ комп'ютерної грамотності старших дошкільників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2009. 20 с.
10. Іваненко С. В., Тищенко В. О. Інтерактивні технології дистанційного навчання в умовах пандемії. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 2 (131). Одеса, 2020, С. 23–30.
11. Княжева І. А. Теоретико-методологічні засади розвитку методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08; 13.00.04. Одеса, 2014. 45 с.
12. Листопад О. А. Теоретико-методичні засади формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: монографія Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2015. 328 с.
13. Листопад О. А., Мардарова І. К. Модульний курс «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми»: навчальний посібник для студентів зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 192 с.
14. Листопад О. А., Мардарова І. К. Теоретико-методичні засади формування готовності майбутніх вихователів до використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації пізнавальної діяльності дошкільників: монографія Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 206 с.
15. Мардарова І. К. Підготовка майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 Одеса, 2012. 21 с.
16. Морзе Н. В., Вембер В. П., Гладун М. А. 3D картування цифрової компетентності в системі освіти в Україні. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 70. № 2. С. 28–42. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v70i2.2994>. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2994> (дата звернення: 10.03.2023).
17. Морзе Н. В., Кучеровська В. О., Смирнова-Трибульська Є. М. Самооцінювання рівня цифровізації освітнього закладу за умов трансформації середньої освіти. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2020. № 8. С. 72–87. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.8.8> URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/305/313> (дата звернення: 10.03.2023).
18. Опанасенко Я. Особливості педагогічної компетентності викладача в умовах дистанційної освіти в Україні. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 4 (133). Одеса, 2020, С. 15–21.
19. Тимофєєва І. Б. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Київ, 2017. 267 с.
20. Трофимов О. Є. Підготовка майбутніх учителів до використання аудіовізуальних і комп'ютерних технологій навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2001. 225 с.
21. Шовкун В. В. Використання дистанційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики. *Збірник наукових праць: Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2016. № 2. С. 265–272.
22. Lystopad O. A., Mardarova I. K., Tomash Kuk Forming Students' Motivation For Creativity By Means of Edward De Bono's «Six Thinking Hats» Technique. *Наука і освіта: науково-практичний журнал*. 2017. № 8/CLXI. С. 93–96.
23. Raku I. I., Lystopad O. A., Mardarova I. K. The Formation of Future Preschool Teachers Competence Required for Using Computer Technology. *Наука і освіта: науково-практичний журнал*. 2017. № 5/CLVIII. С. 23–26.

USING WIKI-TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Lystopad Oleksii

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Head of the Department of Preschool Education
State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Mardarova Iryna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Preschool Education
State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Hudanych Nataliia

Trainee Lecturer at the Department of Preschool Education
State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Introduction. The use of information and communication technologies expands the framework of the educational process and increases its practical orientation. One of the most convenient and effective services of information and communication technologies is wiki-technology. Wiki-technology is an instrument for the rapid creation and editing of collective hypertext. Wiki-technology supports links between quick pages to intuitively link to other pages and display what pages contain data. Wiki-technology aims to engage visitors in a continuous

process of creation and collaboration that constantly changes the appearance of the site.

Purpose. *The article aims to analyse the peculiarities of the use of wiki-technologies in the professional training of future teachers of preschool education institutions.*

Methods. *Analysis, synthesis, comparison, abstraction, modelling, survey, content analysis, testing, specially developed questionnaires, individual and complex conversations with students, teachers, educators, directors (managers) and methodologists of preschool institutions.*

Results. *The authors characterize the peculiarities of using wiki technology as a component of distance education. It was found that wiki-technologies provide an opportunity to use wiki-systems in the development of interaction «teacher – computer – student – student group – student community», during which the student affects the content of the researched information object, independently receives information that becomes the basis for theoretical conclusions. Wiki-technology provides an opportunity for quite long independent work that does not require the constant intervention of the teacher. The use of wiki-technologies enables the creation of collective works and projects, multiple editing and changes, and the possibility of sharing and distributing information. Each of the possibilities of wiki-technologies is aimed at the interaction of participants who develop wiki pages. The essence of the concept of «wiki-technology» was defined, and Ukrainian-language wiki-services were studied. The advantages of using wiki-technology are determined, and the peculiarities of the implementation of wiki-technology in the educational process of higher education institutions are considered. The peculiarities of the application of wiki-technologies in the professional formation of future teachers of preschool education institutions are outlined. The main difficulties and problems of using wiki-technologies in the process of professional training in a higher education institution have been identified.*

Originality. *The experience of using wiki-technologies in the professional training of future teachers of preschool education institutions has shown that the use of wiki-technologies as an environment for joint activities in itself does not lead to the fact that students know how to work together and pay attention to the activities of other students. The experience of their previous educational activities prevented them from using other people's work and creating materials that would be useful to others. Therefore, the first experience of using the wiki-environment is reduced to the creation of separate, unrelated presentation pages. The transition to a new level of joint activity required additional efforts from the teachers of the preschool pedagogy department, aimed at support and pedagogical support for the use of wiki-technologies helped students track each other's activities.*

Conclusion. *The material of the article allows us to conclude that the main advantage of wiki-projects is that the quality of the content is controlled by the virtual community. Using wiki-technology, you can share large amounts of information online, and use a website built with wiki technology to collect and quickly share ideas. After someone creates a wiki-page, other team members can add different types of information, edit content, or add supporting links. A community of authors helps ensure content is accurate and up-to-date. Wiki-projects develop depending on the processes of adding and changing the information on pages by users. Since group members can edit pages without any special editing instrument, wiki-technology is a good instrument for collecting and storing large amounts of information. We see the prospects for further research in this direction in the development of methodological tools for the implementation of wiki-technology in the organization of the educational environment of a modern institution of higher pedagogical education.*

Key words: *Information Society, Information and Communication Technologies, Distance Education, Wiki-Technologies, Educators of Pre-School Education Institutions.*

References

1. Adamova, I., & Golovachuk, T. (2012). Dystantsiynе navchannya: suchasnyy pohlyad na problemy [Distance learning: a modern view of the problem]. *Vytoky pedahohichnoyi maysternosti – The origins of pedagogical skills*, 10, 3-6 [In Ukrainian].
2. Bykov, V. Y., Hrytsenchuk, O. O., & Zhuk Yu. O. (2005). *Dystantsiynе navchannya v krayinakh Yevropy ta SSHA i perspektyvy dlya Ukrayiny [Distance learning in Europe and the United States and prospects for Ukraine]*. Kyiv: Atika. [In Ukrainian].
3. Bykov, V. Y. (2010). Vidkryte navchalne seredovyshe ta suchasni merezhni instrumenty system vidkrytoi osvity [Open learning environment and modern network tools of open education systems]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific Journal of the Drahomanov National Pedagogical University*, 9, 9-15. [in Ukrainian].
4. Bykov, V. Y., & Yatsyshyn, A. V. (2019). Osvitno-naukova systema formuvannia naukovykh ta naukovopedahohichnykh kadrov z tsyfrovoi transformatsii ukrainskoi osvity i nauky [Educational and scientific system of formation of scientific and pedagogical staff on digital transformation of Ukrainian education and science]. *Informatsiini tekhnolohii v osviti – Information technology in education*, 4(41), 7-20. [in Ukrainian].
5. Vdovenko, I. S. (2010). Vykorystannia merezhi Internet u navchalnomu protsesi vyshchykh navchalnykh zakladiv. [Use of the Internet in the educational process of higher educational establishments]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu – Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University*, 137, 7-10. [in Ukrainian].
6. Vittenberh, K. Yu. (2010). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii do navchannia ditei inozemnykh mov [Training of future educators by means of information and communication

technologies for teaching children foreign languages]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia, Ukraine. [in Ukrainian].

7. Horbatiuk, R., Turanov, Yu., & Rak V. (2015). Vykorystannia resursiv merezhi Internet studentamy pedahohichnoho vyshchoho navchalnoho zakladu [Use of Internet resources by students of pedagogical higher educational establishments]. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova – Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University*, 5(51), 80–86. [in Ukrainian].

8. Dekusar, H. H. (2020). Analiz rozvytku dystantsiinoho navchannia yak suchasnoi formy informatsiino-osvitnoho seredovyshcha [Analysis of the development of distance learning as a modern form of information and educational environment]. *Naukovyi visnyk Pivdennoукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського – Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 2(131), 80–86. [in Ukrainian].

9. Diachenko, S. V. (2009) Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do formuvannia osnov kompiuternoї hramotnosti starshykh doshkilnykiv [Training of future educators for the formation of the basics of computer literacy of senior preschoolers]. *Candidate's thesis*. Luhansk, Ukraine. [in Ukrainian].

10. Ivanenko, S. V., & Tyshchenko, V. O. (2020). Interaktyvni tekhnolohii dystantsiinoho navchannia v umovakh pandemii [Interactive technologies of distance learning in a pandemic]. *Naukovyi visnyk Pivdennoукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського – Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 2(131), 23–30. [in Ukrainian].

11. Kniazheva, I. A. (2014). Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku metodychnoi kultury maibutnikh vykladachiv pedahohichnykh dystsyplin v umovakh mahistratury [Theoretical and methodological principles of the development of the methodical culture of the future teachers specializing in pedagogical disciplines under conditions of Master-courses]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odesa: SUNPU. [in Ukrainian].

12. Lystopad, O. A. (2015). *Teoretyko-metodychni zasady formuvannia profesiino-tvorchoho potentsialu maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv* [Theoretical and methodological principles of formation of professional and creative potential of future educators of preschool educational institutions]. Odesa: FOP Bondarenko M. O. [In Ukrainian].

13. Lystopad, O. A., & Mardarova, I. K. (2019). *Modulnyi kurs «Kompiuterni tekhnolohii v roboti z ditmy»* [Modular course «Computer technology in working with children»]. Odesa: Publisher Bukaev Vadim Viktorovich [In Ukrainian].

14. Lystopad, O. A., & Mardarova, I. K. (2021). *Teoretyko-metodychni zasady formuvannia hotovnosti maibutnikh vykhovateliv do vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v orhanizatsii piznavalnoi diialnosti doshkilnykiv* [Theoretical and methodological principles of forming the readiness of future educators to use information and communication technologies in the organization of cognitive activity of preschoolers]. Odesa: Publisher Bukaev Vadim Viktorovich [In Ukrainian].

15. Mardarova, I. K. (2012). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii v orhanizatsii piznavalnoi diialnosti starshykh doshkilnykiv [Training future educators in using computer technologies in the organization of senior preschool children's cognitive activity]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa: SUNPU [in Ukrainian].

16. Morze, N. V., Vember, V. P., & Gladun, M. A. (2019). 3D kartuvannia tsyfrovoi kompetentnosti v systemi osvity v Ukraini [3D mapping of digital competence in Ukrainian education system]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tools*, 70(2), 28–42. [in Ukrainian].

17. Morze, N. V., Kucherovska, V. O., & Smyrnova-Trybulska, E. M. (2020). Samoosiniuvannia rivnia tsyfrovizatsii osvitnoho zakladu za umov transformatsii serednoi osvity [Self-Estimation of an Educational Institution's Digitalization Level under the Conditions of Secondary Education Transformation]. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Vidkryte osvittie e-seredovyshche suchasnoho universytetu» – Open educational e-environment of modern University*, 8, 72–87. [in Ukrainian].

18. Opanasenko, O. (2020). Osoblyvosti pedahohichnoi kompetentnosti vykladacha v umovakh dystantsiinoї osvity v Ukraini [Features of pedagogical competence of a teacher in the conditions of distance education in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Pivdennoукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського – Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 4(133), 15–21. [in Ukrainian].

19. Timofeieva, I. B. (2017) Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoї kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Formation of information and communication competence of future specialists in preschool education]. *Candidate's thesis*. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

20. Trofimov, O. E. (2001) Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do vykorystannia audiovizualnykh i kompiuternykh tekhnolohii navchannia [Training would-be teachers in using audio, visual and computer technologies of learning]. *Candidate's thesis*. Kharkiv, Ukraine. [In Ukrainian].

21. Shovkun, V. V. (2016). Vykorystannia dystantsiinykh tekhnolohii u protsesi pidhotovky maybutnikh uchyteliv informatyky [The use of remote technologies in the process of training future teachers of computer science]. *Zbirnyk naukovykh prats: Vidkryte osvittie e-seredovyshche suchasnoho universytetu – Collection of scientific works: Open educational e-environment of a modern university*, 2, 265–272 [in Ukrainian].

22. Lystopad, O. A., Mardarova, I. K., & Kuk, T. (2017). Formuvannia motyvatsiyi uchniv do tvorchosti za dopomohoyu tekhniki «Shist' kapelyukhiv myslennya» Edvarda De Bono [Forming Students' Motivation for Creativity By Means of Edward De Bono's «Six Thinking Hats» Technique]. *Nauka i osvita: nauko-praktychny zhurnal – Science and education: scientific and practical journal*, 8(151), 93–96 [In Ukrainian].

23. Raku, I. I., Lystopad, O. A., & Mardarova, I. K. (2017). Formuvannia kompetentnosti maybutnikh doshkilnykiv, neobkhidnykh dlya vykorystannia kompyuternykh tekhnolohii [The Formation of Future Preschool Teachers' Competence Required for Using Computer Technology]. *Nauka i osvita: nauko-praktychny zhurnal – Science and education: scientific and practical journal*, 5(158), 23–26 [In Ukrainian].

Отримано редакцією 10.03.2023 р.